

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Maarja Ulman

**RAAMATUPIDAMISSÜSTEEMI KVALITEEDI HINDAMINE
E-RIIGI AKADEEMIA NÄITEL**

Lõputöö

Õppekava MAJANDUSARVESTUS JA ETTEVÕTLUSE JUHTIMINE,
peeriala majandusarvestus

Juhendaja: Ester Vahtre, EMBA

Tallinn 2018

Deklareerin, et olen koostanud töö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 5959 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

.....

Maarja Ulman

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 173424BDMR

Üliõpilase e-posti aadress: ulman.maarja@gmail.com

Juhendaja: Ester Vahtre, EMBA:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	4
SISSEJUHATUS	5
1. ORGANISATSIOONI JA TAUSTSÜSTEEMIDE TUTVUSTUS	6
1.1 Organisatsiooni ehk üksuse tutvustus	6
1.2 Euroopa Komisjon rahastajana	8
1.3 Euroopa Komisjoni vastavusauditi tutvustus.....	10
1.4 Üksuse vajadus vastavusauditi läbimiseks.....	13
2. RAAMATUPIDAMISSÜSTEEMI HINDAMINE.....	17
2.1 Üldised raamatupidamissüsteemile kehtestatud nõudmised.....	17
2.2 Üksuse üldise raamatupidamissüsteemi vaatlemine	19
2.3 Üksuse eelarvestuspõhimõtete vaatlemine	24
2.4 Üksuse projektimenetluse vaatlemine.....	27
2.5 Vaatlustulemused ja soovitused.....	28
KOKKUVÕTE	30
SUMMARY	32
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	35

LÜHIKOKKUVÕTE

Tänapäeval pakutakse ettevõtetele ja organisatsioonidele laia valikut erinevatest kvaliteedi hindamise standarditest ja nõuete pakettidest. Standardi või mõne muu kvaliteeti heaks kiitva otsuse omistamine on igale organisatsioonile märgilise tähtsusega. Tunnustatud heakskiit parandab mainet ja tõstab usaldust kõikide klientide ja partnerite seas.

Euroopa Komisjoni vastavushindamise audit on üks paljudest variantidest organisatsiooni kvaliteeditaseme määramiseks. Kvaliteediauditi käigus läbivad organisatsiooni kõik või osad tegevusvaldkonnad süstemaatilise ja kriitilise uurimise. Lõputöö eesmärgiks on E-riigi Akadeemia raamatupidamissüsteemi hindamine vastavalt Euroopa Komisjoni vastavushinnangu nõuetele.

Töö on vormistatud juhtumiuuringuna. Vaatluse alla on võetud Euroopa Komisjoni vastavushindamise auditi üks hinnatav valdkond, milleks on organisatsioonis rakendatav raamatupidamissüsteem. Hinnangu kujundamisel on ühe alusdokumendina kasutatud organisatsiooni finantsjuhi poolt eeltäidetud küsimustik. Töö autor vaatleb raamatupidamissüsteemi enne vastavushindamise asetleidmist. Töö peamiseks uurimisülesandeks on välja selgitada, kas E-riigi Akadeemia raamatupidamissüsteem on küllaldane Euroopa Komisjoni vastavusauditi edukaks läbimiseks. Meetodina on kasutatud kvalitatiivset uurimist.

Vaatlustulemuste kohaselt on E-riigi Akadeemial kasutusel piisav raamatupidamissüsteem, mis võimaldab õiglaste otsuste langetamist. Süsteem on ülesse ehitatud lihtsalt ja loogiliselt, ning kõikide majandustehingute vormistamiseks on välja töötatud põhjalik raamatupidamise siseeeskiri, ning mitmed teised toetavad juhendid, mida üksus oma igapäevases toimises kasutab.

Lõputöö tulemusena teeb autor ettepaneku korrigeerida üksuse kontoplaani, mille kaudu ühtlustuksid äritarkvaras koostatavad aruanded ja vahekokkuvõtted. Teise soovitusena leiab autor, et üksusel tuleks täiendavalt kirjeldada eelarvete koostamise protseduure. Eraldi tähelepanu tuleks pöörata koondeelarve koostamise kirjeldusele. E-riigi Akadeemia raamatupidamissüsteem tervikuna vastab Euroopa Komisjoni vastavuhindamise nõudmistele ja ei vaja suuri muudatusi.

Võtmesõnad: vastavusaudit, raamatupidamissüsteem, kvaliteet

SISSEJUHATUS

Üha enam organisatsioonid soovivad pakendada kõrgetasemelisi teenuste ning toodete kvaliteeti ja olla tuntud hea maine poolest. Tänapäeval pakutakse ettevõtetele ja organisatsioonidele laia valikut erinevatest kvaliteedi hindamise standarditest ja nõuete pakettidest. Standardi või mõne muu kvaliteeti heaks kiitva otsuse omistamine on igale organisatsioonile märgilise tähtsusega. Tunnustatud heakskiit parandab mainet ja tõstab usaldust kõikide klientide ja partnerite seas.

Euroopa Komisjoni vastavushindamise audit on üks paljudest variantidest organisatsiooni kvaliteeditaseme määramiseks. Kvaliteediauditi käigus läbivad organisatsiooni kõik või osad tegevusvaldkonnad süstemaatilise ja kriitilise uurimise. Euroopa Komisjoni kvaliteediaudit läbiviimisel on üheks aluseks auditeeritava organisatsiooni poolt eeltäidetud kontrollküsimustik. Vaatluse alla on võimalik võtta seitse erinevat tegevusvaldkonda, kuid kohustuslikus korras tuleb läbida neli.

Töö on vormistatud juhtumiuuringuna. Vaatluse alla on võetud Euroopa Komisjoni vastavushindamise auditi üks hinnatav valdkond, milleks on organisatsioonis rakendatav raamatupidamissüsteem. Hinnangu kujundamisel on ühe alusdokumendina kasutatud organisatsiooni finantsjuhi poolt eeltäidetud küsimustik.

Lõputöö eesmärgiks on E-riigi Akadeemia raamatupidamissüsteemi hindamine vastavalt Euroopa Komisjoni vastavushinnangu nõuetele. Üksusel on tugev ja jätkuv huvi läbida Euroopa Komisjoni vastavushindamine. Positiivse hinnangu korral rakendab Euroopa Komisjon üksusele kaudset juhtimist, mis võimaldab üksusel Euroopa Komisjoni poolt rahastatavaid projekte lihtsustatult menetleda ja ellu viia. Töö eesmärgiks ei ole Euroopa Komisjoni vastavushindamise enda läbiviimine. Töö autor vaatleb raamatupidamissüsteemi enne vastavushindamise asetleidmist. Töö peamiseks uurimisülesandeks on välja selgitada, kas E-riigi Akadeemia raamatupidamissüsteem on küllaldane Euroopa Komisjoni vastavusauditi edukaks läbimiseks. Meetodina on kasutatud kvalitatiivset uurimist, kus andmete kogumine ja tõlgendamine toimub samal ajal, ning kus otsitakse vastust küsimusele, kas organisatsioon vastab kirjeldatud nõudmistele.

Töö esimeses jaotuses tutvustatakse organisatsiooni, kes taotleb kvaliteedihinnangut. Lisaks tutvustatakse Euroopa Komisjoni rahastusmeetmeid, vastavusauditi olemust ja auditeeritava organisatsiooni huvi auditi läbimiseks.

Töö teises jaotuses keskendutakse raamatupidamissüsteemi vaatlemisele. Tutvustatakse kasutatavaid uurimismeetodeid ja uurimisküsimusi. Raamatupidamissüsteemi vaatlemine on jaotatud kolmeks väiksemaks vaatlusobjektiks:

- 1) raamatupidamissüsteemi üldine toimine;
- 2) eelarvestamise üldised lähenemised;
- 3) projektide raamatupidamine ja eelarvestamine.

Vaatluse läbiviimisel ja hinnangu andmisel on arvestatud, et Eestis ja selle lähikonnas ei ole teadaolevalt ühtegi organisatsiooni, kes oleks Euroopa Komisjoni vastavushindamist läbinud või selle läbimist taotlenud. Vaatlusel on põhiosas tähelepanu suunatud Euroopa Komisjoni nõuetekomplektile ja kontrollküsimustikule.

Autor soovib tänada oma kolleege E-riigi Akadeemia raamatupidamisosakonnas, kes on töö valmimisele kaasa aidanud.

1. ORGANISATSIOONI JA TAUSTSÜSTEEMIDE TUTVUSTUS

Töö esimeses peatükis tutvustatakse E-riigi Akadeemia sihtasutust ja selle igapäevast toimimist. Autor kirjeldab Euroopa Komisjoni rahastusmeetmeid ja nende vastavusauditi olemust. Täiendavalt antakse ülevaade organisatsiooni huvist vastavusauditi läbimiseks.

1.1 Organisatsiooni ehk üksuse tutvustus

E-riigi Akadeemia on sõltumatu missiooni-põhine mittetulunduslik organisatsioon, mis loodi 2002. aastal Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO), Avatud Ühiskonna Instituudi (*Open Society Foundations*) ja Eesti Vabariigi Valitsuse poolt. Akadeemia tegevust auditeerib rahvusvaheliselt tunnustatud audiitor, hetkel KPMG Baltics. (Meist...2018)

E-riigi Akadeemia missiooniks on ehitada ja arendada avatud infoühiskondi. E-riigi Akadeemia nõustab valitsusi ja aitab neil suurendada valitsemise tõhusust ja parendada demokraatlikke protsesse, et luua ja arendada avatud infoühiskonda. Oma eesmärkide täitmiseks analüüsitakse ja luuakse teavet e-riigi kohta ning levitatakse parimat Eesti ja rahvusvahelist e-valitsemise kogemust. (*Ibid.*)

Akadeemia visiooniks on olla juhtiv e-valitsemise nõustamis- ja mõttekeskus maailmas. Igapäevaselt tegeletakse e-valitsemise, e-demokraatia, küberturvalisuse ja avatud infoühiskonna alaste teadmuse loomise ja levitamisega. E-riigi Akadeemia teadmus ja oskusteave põhineb Eesti e-valitsemise praktilisel ja ekspertide kogemustel nii Eesti e-valitsemise ülesehitamisel kui ka teiste valitsuste nõustamisel. (*Ibid.*)

E-riigi Akadeemia on rahvusvaheliselt digitaalse identiteedi ja turvaliste e-teenuste loomist ja juurutamist suunava Turvalise Identiteedi Ühenduse (SIA – *Secure Identity Alliance*) (E-riigi Akadeemia...2016) nõuandev vaatlaja ning kuulub Arengukoostöö Ümarlauda ja on Eesti

Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu liige. Oma tegevustes järgib E-riigi Akadeemia vabaühenduste eetikakoodeksit. (Meist...2018)

Akadeemia koolitab ja nõustab avaliku sektori juhte, ametnikke ja huvilisi kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaid (IKT) tõhusamaks riigijuhtimiseks ning demokraatlike protsesside parendamiseks. Lisaks aitab akadeemia koostöös ettevõtetega välisriikide valitsusi e-lahenduste juurutamisel. Eestis on akadeemia fookus avatud valitsemise arendamisel nii riigi kui omavalitsuse tasandil. (*Ibid.*)

Akadeemial on laialdased kogemused e-valitsemise arendamiseks siirdeühiskondade arendamisel, eriti Kesk- ja Ida-Euroopas, Aasias ja Aafrikas, kuid koostööd on tehtud ka Euroopa Liidu riikidega, näiteks Soome, Rootsi ja Lätiga. (*Ibid.*)

E-riigi Akadeemia töötab igapäevaselt nõustamiskeskusena. Peamised pakutavaid teenuseid on viis: a) koolitamine, b) nõustamine, c) uuringud, d) koostöö, e) tugi projektide elluviimisel. (Teened...2018) E-riigi Akadeemia rakendab projektijuhtimises ning koolitus- ja nõustamisteenuste pakkumisel ISO 9001:2015 vastavat kvaliteedijuhtimissüsteemi. Akadeemiale on väljastatud tõend ISO 9001:2015 standardile vastamise kohta, mis annab praegustele ja tulevastele partneritele kindlustunde, et tegutsetakse rahvusvaheliselt tunnustatud juhtimistavade järgi. (eGA järgib...2017)

Akadeemia üheks peamiseks teenuseks on koolituste läbiviimine. Koolitustel jagatakse nii Eesti kui ka koostööpartneriks olnud välisriikide e-valitsemise kogemusi. Pakutakse huvilistele teadmisi, kuidas IKT abil igapäevaelu tõhusalt korraldada. Samuti tuuakse näiteid sellest, kuidas IKTst on olnud kasu riigi arengu kiirendamisel ning konkurentsivõime parandamisel. IKT juurutamiseks on E-riigi Akadeemia koolitanud üle 4000 ametniku rohkem kui 60 riigist ning juhtinud või osalenud enam kui 90 rahvusvahelises projektis. Akadeemia peamiseks sihtgruppideks on riigid ja omavalitsused, väiksemal määral organisatsioonid. (Koolitused...2018; Aastaraamat...2017, 4; Meist...2018)

Nõustamisel tuuakse kokku teadmised ja kogemused, mis aitab poliitika kujundajatel teha teadlikke valikuid. E-riigi Akadeemia konsultandid on asjatundjad, kes omavad praktilist e-riigi loomise kogemust ning jagavad oma teadmisi inglise ja vene keeles. (Nõustamine...2018)

Konsultatsioonide kõrval tegeleb E-riigi Akadeemia uuringute läbiviimisega koostöös ülikoolide ja teiste akadeemiliste asutustega. Sageli on uuringud läbiviidavate projektide osaks. Oma uuringutes keskendutakse e-valitsemise halduslikele ja õiguslikele küsimustele ning andmekaitsele, kuid mitte nii väga eelmanitute tehnoloogilistele aspektidele. (Uuringud...2018)

Akadeemia tegevuste ja suhtlusvõrgustiku kaudu leitakse eksperdid, kelle teadmised ja oskused on sihtriikidest koostööpartneritele väärtuslikud. Suhtlusvõrgustikku kuuluvad nii e-valitsemise teemadega tegelevad ja värskemaid teadmisi omavad üksikisikud kui ka organisatsioonid. Koostöö on E-riigi Akadeemia tegevuse aluseks. Igapäevaseks eesmärgiks on tagada teenuste kõrge kvaliteet ning suurendada valdkondlikku oskusteavet. E-riigi Akadeemia on partneriks projektide elluviimise kõikides etappides alates kontseptsiooni loomisest kuni tehniliste lahenduste juurutamise ja tulemuste hindamiseni. (Koostöö...2018)

Suur enamus Akadeemia projektidest viiakse ellu Eestist väljaspool ja koostöös mitmete Eesti ning välismaiste rahastajatega. Akadeemia peamiseks partneriteks on olnud Eesti Arengukoostöö, Avatud Eesti Fond, Euroopa Komisjon, Rootsi Rahvusvahelise Arengukoostöö Agentuur (*Sida – Swedish International Development Cooperation Agency*), Ühendriikide Rahvusvahelise Arengu Agentuur (*USAID – United States Agency for International Development*) jpt. Projekte viiakse ellu koos tunnustatud Eesti IT- ja tehnoloogiaettevõtetega (*Aktors OÜ, Cybernetica AS, Mindware AS, Signwise AS, Sertifitseerimiskeskus AS, Datel AS jt.*). (Aastaraamat...2015, 24)

Valdav enamus E-riigi Akadeemia tegevusest on projektipõhine ning sihtfinantseeritud. Võttes arvesse, et 70-90% akadeemia käibest on sihtfinantseering, on igapäevane raamatupidamine erinev sellest, mis on tavaks äriettevõtetes. Igapäevaselt puutub E-riigi Akadeemia kokku erinevate rahastajate ettekirjutuste ja nõudmistega. Iga projektiga kaasnevad omad nõuded, mis sageli ei ühti varasemalt kehtestatuga, mille täiendavalt tingib reeglite ja kordade sage täienemine.

1.2 Euroopa Komisjon rahastajana

Euroopa Liidu poliitilisi ja strateegilisi eesmärgi määratleb ELi täidesaatava organina Euroopa Komisjon (Organisatsiooni...2018). Euroopa Komisjoni all töötab igapäevaselt mitukümmend peadirektoraati. Rahvusvahelise arengukoostöö eest vastutab rahvusvahelise koostöö ja arengu osakond (*DG DEVCO – International Cooperation and Development*). Rahvusvahelise koostöö

ja arengu osakonna eesmärgiks on arendada ning toetada välisabi kaudu neid organisatsioone ja projekte, mis aitavad maailmas vähendada vaesust, tagada stabiilset majanduskeskkonda, edendada demokraatiat ja õigusriigi loomet, samuti häid valitsemistavasid ja inimõiguseid. (*About International...2018; Rahvusvaheline...2018*)

Euroopa Liit pakub erinevaid võimalusi välisabi taotlemiseks ja saamiseks. Välisabi on võimalik taotleda nii riikidel kui ka organisatsioonidel, kelle eesmärgiks on arenguabi osutamine. Riikide rahastamisel suunatakse toetus otse riigikassasse ja toetuse kasutamist kontrollitakse ja reguleeritakse. Otsesed eelarvetoetused eeldavad põhjalikku koostööd ja arutelu. Toetuse saaja peab tõestama enda pühendumist demokraatia edendamisesse, õigusriigi loomisesse ja inimõiguste kaitsmisesse. (*About Funding...2018*)

Organisatsioonidel on võimalik toetust saada läbi suunatud- või avaliku pakkumise. Suunatud pakkumise kaudu saadud toetused on rahalised panused arengukoostöö eesmärkide saavutamiseks. Toetused (*grants*) jagunevad kaheks kategooriaks (*Ibid.*):

- Otsesed toetused (*Grants for action*), mis on mõeldud nende eesmärkide saavutamiseks, mis on osa välisabi programmist.
- Tegevustoetused (*Operating grants*), mis on mõeldud Euroopa Liidu osakondadele ja delegatsioonidele, mis taotlevad üldiseid Euroopa huve ja arenguabi eesmärke.

Kõik toetused vastavad samadele mõõdikutele (*About Grants...2018*):

- toetused on tagatud kahepoolset allkirjastatud lepingutega;
- valdavalt eeldatakse kaasrahastust toetuse taotleja poolt;
- toetused põhinevad tehtud ja abikõlblike kulude hüvitamisel;
- abikõlblikeks loetakse kulud, mis on vajalikud püstitatud eesmärgi saavutamiseks;
- projekti jooksul loodud väärtused kuuluvad kasusaajale.

Teine variant on osaleda avalikul pakkumisel, mis on avaldatud Euroopa Liidu arenguabi poolt. Pakkumisel osalemine on esimene faas hankemenetluses, mille lõppeesmärgiks on toetuse saamine. Hankeprotseduurid tuginevad erinevatele reeglitele, mis varieeruvad sõltuvalt lepingu sisust. (*About calls...2018*)

Euroopa Liidu poolt heaks kiidetud projekte on võimalik juhtida kolmel erineval moel, sõltudes Euroopa Komisjoni osakaalust projekti rakendamisel. Projektid võivad olla otsese-, kaudse- või jagatud juhtimise all. (*How do we...*2018)

Otsese juhtimise (*direct management*) korral vastutab Euroopa Komisjon kõigi Euroopa Liidu eelarve täitmise seotud ülesannete täitmise eest. Tööd teostavad otseselt Euroopa Komisjoni osakonnad, Euroopa Liidu delegatsioonid või teised Euroopa täitevastused. Otsene juhtimine tähendab, et Euroopa Komisjon on vastutav hankija ja võtab otsuseid vastu partnerriikide nimel. (*Ibid.*)

Kaudne juhtimine (*indirect management*) tähendab, et Euroopa Komisjon on vastutava rolli eelarve täitmise seotud ülesannete osas usaldanud partnerriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile, Euroopa Liidu liikmesriigi arengukoostöö agentuurile või muule asutusele. Lepingute täitmist ja eesmärkide saavutamist kontrollitakse lepingutes sätestatud auditeerimiskorra või teiste kontrollmehhanismide kaudu. (*Ibid.*)

Jagatud juhtimise (*shared management*) puhul on projekti elluviimine terviklikult usaldatud Euroopa Liidu liikmesriigi vastutusalasse. Viimati nimetatud meede on harva kasutusel, kuid on rakendatud näiteks piiriüleste koostööprojektide puhul. (*Ibid.*)

1.3 Euroopa Komisjoni vastavusauditi tutvustus

Rahvusvaheliselt on tunnustatud mitmeid erinevaid juhtimissüsteemi sise- ja välisauditeid. Iga ülevaatus eesmärgiks, sõltumata, kes ülevaatus läbi viib, on kontrollida süsteemi toimivust. Kirjeldatud on erinevaid viise süsteemide kontrollimiseks, kuid antud töö raames on kõnealune kvaliteediaudit. Kvaliteediauditi käigus läbivad osad või kõik organisatsiooni tegevusalad süstemaatilise kriitilise uurimise. Kvaliteedi vastavushindamist, kui seda võrreldakse mõne kindla standardi või nõuete komplektiga, nimetatakse kindla osapoole poolt läbiviidavaks hindamiseks või heakskiiduks. Selliseks osapooleks võib olla nii organisatsioon ise, välisklient või sõltumatu kolmas osapool. (Oakland 2006, 143-149)

Euroopa Komisjoni nõudmistele tuginevat vastavushindamist nimetatakse *Pillar Assessment*'ks. *Pillar Assessment* on hinnang, mille Euroopa Komisjon annab sellele riigile, organisatsioonile või

asutusele, mis taotleb toetuseid, millele laiendatakse kaudset juhtimist. Eelmainitud taotlejaid võib ühise nimetajana kutsuda üksusteks (*Entity*). Euroopa Komisjoni finantsmääruse artikkel number 58 sätestab, millistele parameetritele peab kaudset juhtimist taotlev üksus vastama. Kaudne juhtimine tähendab, et vastutus eelarve täitmise ja kasutamise ees läheb üle seda taotlenud üksusele. Kaudset juhtimist saavad taotleda (*Terms of Reference...2013, 3*):

- Kolmandad riigid või nende poolt esitatud asutused, näiteks Siseministerium või Kambodža kuningriik;
- Rahvusvahelised organisatsioonid ja nende agentuurid, näiteks UNDP (*United Nations Development Programme*);
- Avalik-õiguslikud asutused, näiteks DIFD (*Department for International Development*);
- Eraõiguslikud asutused, mis juhivad avalikust õigusest ja suudavad anda piisavaid finantstagatise, näiteks Ühendkuningriigi rahvusvaheline kultuurisuhete organisatsioon (*British Council*).

Kõik eelmainitud üksused peavad tagama Euroopa Liiduga samaväärse finantshuvide kaitse, mis vastaks Euroopa Komisjoni finantsmäärusele. Üksus peab vastama Euroopa Komisjoni nõuetekomplektile, mis on juhendis täpselt esitatud. *Pillar Assessment* on vastavusauditi vorm, mille käigus kontrollitakse üksuse vastavust seitsmele erinevale kontrolli tagavale süsteemile. Igat kontrollitavat alajaotust võib nimetada sambaks (*pillar*), mis on jaotatud järgnevalt (*Ibid.*, 4-5):

- sisekontrollisüsteem;
- raamatupidamissüsteem;
- sõltumatu välisaudit;
- toetuste kasutamise kord ja eeskirjad;
- hangete läbiviimise kord;
- finantsinstrumentide menetlemise kord;
- all-delegatsiooni (*Sub-Delegates*) rakendamise kord.

Vastavusauditi käigus kontrollitakse üksuse vastavust Euroopa Komisjoni finantsmääruse artiklile 60.2. Finantsmäärus sätestab auditi lähteülesande, mille käigus tuleb veenduda üksuse võimekuses ja usaldusväärsuses Euroopa Liidu vahendite juhtimiseks teostatavate projektide raames. Auditi lähteülesanne toob selgelt välja, et üksuse töö ja toimimine peab olema tõhus ja tulemuslik. Neid parameetreid hinnatakse sisekontrollisüsteemi vaatluse käigus. Raamatupidamissüsteem peab olema kõikides aspektides tõene, terviklik ja usaldusväärne ning õigeaegselt esitatud. Üksus peab olema majandusaasta auditi objektiks, ning üksust peab auditeerima sõltumatu rahvusvaheliselt

tunnustatud audiitorfirma. Toetuste, hangete ja finantsinstrumentide menetlemisel peab veenduma, et neid rakendatakse vastavalt kehtestatud reeglitele ja protseduuridele. Delegeerides õiguseid eelarvete kasutamise ja täitmise osas kolmandatele osapooltele, peab üksus olema veendunud, et all-delegatsioon vastab samaväärsetele nõudmistele kui üksus ise. (*Ibid.*)

Pillar Assessment viitab kindlustunde tagamisele. Vastavuste kontrollimiseks on Euroopa Komisjon koostanud detailse juhendi, mida võib teisiti nimetada lähteülesandeks. Juhendis selgitatakse põhimõisteid, ning on ühtlasi lähteülesandeks audiitorile ja kontrollitavale üksusele. Audiitori ülesandeks on kontrollida üksuse vastavust seitsmele laiale alale, millest alati kohustuslikud on sisekontrolli menetlev samm, raamatupidamissüsteemi kontrollmehhanismid ja sõltumatu välisauditi läbiviimise kord. Täiendavalt tuleb üksuse valikul lasta hinnata veel üks ülejäänud neljast sambast. Üksuse vastavust juhendis esitatud tingimustele kontrollib sertifitseeritud audiitorfirma. Teostatud auditi tulemused on Komisjonile aluseks otsuse tegemisel, kas üksusele usaldatakse Euroopa Liidu vahendite kasutamise üle otsustamine või mitte. (*Ibid.*, 3-4)

Audiitori ülesandeks on hinnata üksuses rakendatud süsteeme ja kontrollmehhanisme, ning kontrollida nende vastavust nii üksuse enda kehtestatud kordadele kui lähteülesandes esitatule. Vastavusauditit teostav audiitorfirma peab olema iseseisev väline organisatsioon või isik. Audiitorfirma peab olema Rahvusvahelise Raamatupidajate Föderatsiooni (IFAC) registreeritud liige ja omama sertifikaati auditite läbiviimiseks. (*Ibid.*, 5-7)

Audiitor peab olema iseseisev ja sõltumatu, seega ei tohi üksuse siseaudiitor auditit assisteerida. Sõlmides lepingu, kinnitab audiitor, et klassifitseerub antud auditit teostama. Üksuse ja audiitori vahelises lepingus lepatakse kokku auditi läbiviimise koht ja aeg. Lähteülesande kohaselt auditeeritakse kaheteistkuulist perioodi, mida arvestatakse ettepoole alates hetkest, mil audiitor alustab aktiivset tööd lepingus sätestatud kohas. Auditi alguseks peab olema ette valmistatud piisav dokumentatsioon ja auditimeeskond. Pärast töö mahu hindamist võib audiitorfirma tööle suunata meeskonna, mis võib koosneda auditi partnerist, auditi juhust ja auditi assistentidest. Meeskonna suuruse vajalikkust hinnatakse vastavalt töö mahule. (*Ibid.*)

Enne lepingu sõlmimist audiitori ja üksuse vahel peab üksus esitama baasinformatsiooni auditeeritava organisatsiooni kohta ning täiendavalt lühikirjeldused kõikide nende sammaste kohta, mis hindamisele kuuluvad. Peale baasinformatsiooni esitamist teeb audiitorfirma endapoolse pakkumise, mille heakskiitmisel algab auditiprotsess. Audiitori peamiseks

töövahenditeks on üksuse poolt koostatud kokkuvõtted ning lähteülesande lisas esitatud küsimustiku üksuse poolt eeltäidetud vorm. Peale lepingu sõlmimist esitab üksus esimesel võimalusel täidetud küsimustiku. Auditi teises faasis on küsimustik toetav tööriist audiitorile, kes planeerib ja viib ellu auditit ning kontrollib üksuse vastavust Euroopa Komisjoni nõuetele. Küsimustik on oluline infoallikas ja tõendusmaterjal, millele lisaks on hinnangu andmiseks olulised üksuse poolt koostatud ja esitatud dokumendid. Audiitori eesmärgiks on veenduda, et kogu esitatud informatsioon on piisav, tõene ja terviklik. Täiendavalt lähteülesandes püstitatud küsimustele, on audiitoril luba küsida täiendavaid küsimusi, kui need on vajalikud õiglase hinnangu andmiseks. (*Terms of Reference...*2013, 8-9)

Auditi lähteülesandes esitatud küsimustik on kolmetasemeline. Esimesel tasemel vastab organisatsioon, millised sambad on esindatud ja täidetud. Vastusevariante on vaid kaks, jah või ei. Teine tase on täpsustatud küsimused, mis on esitatud iga samba kohta eraldi. Teisel tasemel esitatud küsimustele vastates peab audiitor üksust hindama iga samba lõikes skaalal 1 kuni 10 punkti. Hinnang peab tuginema esitatud tõendusdokumentidel. Kolmas tase kujutab endast suunavaid küsimusi, mis on abiks audiitorile hinnangu kujundamiseks teise taseme küsimustikus. Vajadusel võib audiitor esitada täiendavaid küsimusi, mida ei ole küsimustikes algsest esitatud. (*Ibid.*, 9-10)

1.4 Üksuse vajadus vastavusauditi läbimiseks

Autor on eelnevalt maininud, et Euroopa Komisjoni vastavusauditi läbimine viitab kindlustunde tagamisele. Kindlustunnet annab iga hindamine või kontroll, mida võib ellu viia nii organisatsioon ise kui keegi organisatsioonist väljaspool. Sarnaselt kõigi teiste organisatsioonidega on E-riigi Akadeemia jaoks oluline püsida konkurents. Ükskõik, millist tüüpi organisatsioonist rääkida, kas haiglast, ülikoolist, pangast, kohalikust omavalitsusest, äriettevõttest või sihtasutusest – kõikjal valitseb konkurents. Konkureeritakse klientide, üliõpilaste, patsientide, ressursside, fondide pärast. Iga organisatsiooni konkureerib oma mainega, mida kujundatakse kvaliteedi, töökindluse, hinna ja tarnimise abil. Tänapäeval on laialdaselt levinud arusaam, et eelnimetatutest on määravaim kvaliteet. Keskendudes kvaliteedile, paranevad töökindlus, tarnimine ja hind. (Oakland 2006, 3)

Mainega seotud aspektid on olulised kõikide organisatsioonide jaoks, sõltumata tegevusvaldkonnast või sihtgrupist. Maine üheks omaduseks on kiire levik. Määrav ei ole, kas maine on hea või halb, võib olla kindel, et selle laialdane levimine ei võta palju aega. Paraku halva maine levimisel peab võtma arvesse, et maine parandamine võtab selle rikkumisest oluliselt kauem aega, ning võib endaga kaasa tuua suuri kulutusi. E-riigi Akadeemia jaoks on parim viis hea maine hoidmiseks kvaliteedi tagamine. (*Ibid.*)

Sageli kirjeldatakse kvaliteeti mõne toote või teenuse täiuslikkuse tähistamiseks. Tööstusfirmades on kvaliteeti võimalik mõõta teatavate füüsiliste karakteristikutega, mis esitatakse range spetsifikaadi vormis. Haiglates mõõdetakse kvaliteeti professionaalsusega. Defineerides kvaliteeti E-riigi Akadeemia jaoks, tuleb arvesse võtta klientide vajadusi ja ootuseid. Kvaliteet tähendab kliendi nõuete täitmist. (*Ibid.*, 4)

E-riigi Akadeemia jaoks on klientide soovidele vastamine määrava tähtsusega. Olles missioonipõhine organisatsioon ja toimides sihtasutusena, on nõudluse leidmine ning sellele jätkupidev vastamine määrava tähtsusega. Paljud organisatsioonid vaatavad hoolikalt läbi oma võimalused klientide nõuete täitmiseks ning see aitab hoida mainet. Klientide lojaalsus on tähtis tegur organisatsiooni edukuses ja jätkusuutlikkuses. Iga uue kliendi hankimine on kulukam protsess, kui olemasolevate kliendisuhete hoidmine. Samuti, umbes pooled uutest klientidest tulevad tänu kogemusele, mida jagavad olemasolevad ja pikaajased kliendid. (*Ibid.*, 4-5)

Oakland on öelnud, et organisatsioonid on suure surve all, püsivaks konkurentsiks. Jätkupidevalt parendatakse oma toimivust, mõõdetakse end võrreldes maailmaklassi standarditega ja suunatakse oma põhitähelepanu kliendile. Kõikjal püüeldakse tervikliku kvaliteedi poole. Siiani ei ole hästi kirjeldatud, kuidas kvaliteeti mõista ja mõõta. Rahvuvaheliselt on välja töötatud mitmeid täiuslikkuse mudeleid, mille abil organisatsiooni hinnata, kuid jätkuvalt ei leidu nii universaalset standardit, mis toimiks igas olukorras sama tulemuslikult. Ometi on laialdaselt levinud arusaam, enesehindamine on organisatsiooni jaoks kasulik. (2006, 131) Enesehindamiseks on välja töötatud mitmeid standardeid ja meetmeid, ning E-riigi Akadeemia on enda kvaliteedi hindamiseks otsustanud valida Euroopa Komisjoni vastavushindamise.

Enesehindamise esimene väärtus organisatsiooni enda jaoks on oma kitsaskohtade leidmine. Enesehindamine, mis tähendab protsesside, tulemuste regulaarset ja süstemaatilist ülevaatumist ning analüüsi, annab organisatsioonile võimaluse oma mainet parendada või kinnitada. Kontrollimine

toob esile süsteemide tugevad ja nõrgad küljed, ning pakub parendamisvõimalusi ning ühtlasi on pideva parendamise tõukejõuks. (*Ibid.*, 131-133)

Pillar Assessment on juba eelnevalt lahti seletatud kui kvaliteediaudit ja -ülevaatus. Selle käigus läbivad organisatsiooni kõik või osad tegevusalad süstemaatilise kriitilise uurimise. Uurimine võib endas hõlmata tervet süsteemi, st poliitikaid, hoiakuid, koolitusi, protsesse, otsuste erinevad aspekte, tööprotseduure, dokumentatsiooni. Sarnaselt aruandlusega, on ka auditite ja ülevaatuste eesmärgiks tuua välja tugevad küljed kui ka haavatavad ja riskidega seotud alad. Süsteemi ülevaatused peavad kindlustama, et süsteem oleks mõjus, samal ajal auditeid viiakse läbi selleks, et kindlustada tegelikkuses kasutatavate meetodite vastavus dokumenteeritud protsessidele. (*Ibid.*, 145-147) *Pillar Assessment* on kolmanda osapoole audit, mida viib läbi sõltumatu organisatsioon, hindamaks üksuse kvaliteeti. Täiendavalt saab öelda, et organisatsioon, kellele teatud kvaliteedimärk omistatakse, parandab oma mainet ja tõuseb usaldusväärse partneri staatusesse.

E-riigi Akadeemia sooviks on saada see hinnang Euroopa Komisjonilt, et lihtsustatult ja tõhusamalt rahvuvahelisi projekte ellu viia. E-riigi Akadeemia on missioonipõhine organisatsioon, omades tänaseks pikaajast kogemust Euroopa Liidu projektide elluviimisel. Akadeemia on aastate jooksul edendanud häid valitsemistavasid ja e-valitsemist mitmetes riikides. Soovides ellu viia senisest suuremahulisemaid projekte, on akadeemia pikaajaliseks sooviks olnud kvaliteedimärgi omandamine Euroopa Komisjoni poolt. Kvaliteedihindamise algatamiseks annab positiivse tõuke mõne Euroopa Liidu delegatsiooni sooviavaldus üksuse hindamiseks. Antud juhul on sellise tahteavalduse teinud Ukraina delegatsioon, sest viimastel aastatel on E-riigi Akadeemia viinud Ukrainas ellu mitmeid tulemuslikke projekte, ning vajalikud jätkutegevused sihtriigis on kaardistatud. E-riigi Akadeemia on algatanud taotluse Euroopa Komisjoni kvaliteedikontrolli läbimiseks.

Pillar Assesmenti edukal läbimisel on E-riigi Akadeemia suurimaks kasuteguriks lihtsustatud projektimenetlus. Positiivne tulemus annab võimaluse projekte lihtsamalt teostada, jättes ära keerulise ja aeganõudva bürokraatia, mis käib kaasas otsese juhtimisega, kus otsuseid langetab Euroopa Komisjon. Vahele jäävad pikad eelarve kinnitusprotsessid ja väiksemad muudatustaotlused, mis kaudse juhtimise korral antakse üksuse vastutusalasse. *Pillar Assesmenti* tulemusel omistatud hinnang ei aita kaasa mitte ainult ühe projekti saamisele, vaid ka tulevastele, sest Euroopa Komisjoni positiivne hinnang tõstab E-riigi Akadeemia mainet ja usaldusväärset

kõikide võimalike projektipartnerite ja klientide seas. Samuti on oluline usaldus, mis tekib E-riigi Akadeemia ja Euroopa Komisjoni vahel, sest annab võimaluse lihtsamateks protseduurideks.

Antud töö vaatlusobjektiks on üksuse raamatupidamissüsteem. Üksus on eelnevalt läbinud kvaliteedijuhtimissüsteemi auditi vastavalt standardile ISO 9001, mille vaatlusalasse raamatupidamissüsteem ei kuulu. Sellest tulenevalt on E-riigi Akadeemia jaoks oluline eelnevalt läbi viia raamatupidamissüsteemi enesehindamine enne Euroopa Komisjoni vastavushindamise algust. Soov on ennetavalt kõrvaldada võimalikud puudused, mis võivad vaatluse käigus ilmnedada.

2. RAAMATUPIDAMISSÜSTEEMI HINDAMINE

Antud töö on vormistatud juhtumiuuringuna, kus ühe konkreetse fenomeni kohta on kogutud vajalik kogus tõendavaid dokumente, ning mida on võrreldud teiste sarnaste juhtumitega. Olukorras, kus Eestis või selle lähiümbruses ei ole teadaolevat mitte ühelegi organisatsioonile Euroopa Komisjoni vastavushindamist tehtud, on võrreldava materjalina kasutatud peasjalikult kvaliteedihindamise teostamiseks ette antud küsimustikku. Töö autor ei vii läbi Euroopa Komisjoni vastavushindamist ennast, kuid vaatleb ühte auditi käigus vaatluse alla jäävat sammast. Vaatluse eesmärgiks on võimalike ebakorrapärasuste kaardistamine ja soovitude andmine. Üksuse huvi on erisused enne reaalse vastavusauditi algust korrigeerida.

Järgnev peatükk võtab vaatluse alla E-riigi Akadeemia ehk üksuse raamatupidamissüsteemi. Selgitatakse Euroopa Komisjoni nõudmiseid kõnealusele süsteemile ja kontrollitakse üksuse vastavust etteantud kriteeriumitele. Terve vastavusauditi läbiviimiseks on oluliseks töövahendiks ja tõendusmaterjaliks üksuse poolt eelnevalt täidetud küsimustik. Antud töö raames on eeltäidetud vaid see küsimustiku osa, mis puudutab raamatupidamissüsteemi vastavuse kontrollimist. Küsimustiku on täitnud üksuse finantsjuht. Täidetud vorm on töö lisa ja tehtud kättesaadavaks elektrooniliselt (Lisa 1. 2017).

2.1 Üldised raamatupidamissüsteemile kehtestatud nõudmised

Vastavusauditi läbiviimisel on audiitorile töö aluseks eeltäidetud küsimustik. Lisaks suunavatele küsimustele, on selgitatud üldiseid nõudeid auditeeritavale üksusele. Nõudmised tulenevad Euroopa Komisjoni finantsregulatsioonist, täpsemalt artiklist number 32 ja esitatud küsimustiku sissejuhatavas osas. (*Questionnaire (indicative questions)*...2013, 3-4)

Küsimustiku sissejuhatuses esitatud nõudmised on jaotatud viieks (*Ibid.*):

- 1) Eelarve peab olema rakendatud kooskõlas piisava ja tõhusa sisekontrollisüsteemiga. Sisekontrollisüsteem peab vastama igale meetodile, mida rakendatakse, ning olema kooskõlas asjakohaste valdkondlike eeskirjadega.
- 2) Eelarve täitmist käsitletakse sisekontrollis kui protsessi, mida rakendatakse kõigil juhtimistasanditel ja mille eesmärk on anda piisav kindlus järgnevate eesmärkide saavutamiseks:
 - tegevuste tõhus ja majanduslikult mõistlik elluviimine;
 - aruandluse usaldusvärsus;
 - vara ja teabe kaitsmine;
 - pettuste ja eeskirjadest kõrvalekaldumise ärahoidmine, avastamine, korrigeerimine ja järelkontroll;
 - raamatupidamisaruannete aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsusega seotud riskide piisav juhtimine.
- 3) Tõhus sisekontroll põhineb parimatel rahvusvahelistel tavadel ja hõlmab eelkõige järgmist:
 - ülesannete lahusus;
 - asjakohane riskijuhtimise ja kontrollistrateegia, sealhulgas kontrolli saaja tasandil;
 - huvide konflikti vältimine;
 - piisavad kontrolljäljed ja andmete terviklikkus andmesüsteemides;
 - sisekontrolli käigus tuvastatud nõrkade külgede ja erandite seire ning järelkontroll;
 - sisekontrollisüsteemi usaldusväärse toimimise perioodiline hindamine.
- 4) Tõhus sisekontroll põhineb järgmistel elementidel:
 - asjakohase riskijuhtimise ja kontrollistrateegia rakendamine, mis on kooskõlastatud kontrolliahelas osalejatega;
 - kontrolli läbiviimise tulemuste kättesaadavus kõigile kontrolliahelas osalejatele;
 - vajaduse korral tohib arvestada üksuse partnerite deklaratsioone ja sõltumatute audiitorite arvamust tingimusel, et selle arvamuse aluseks oleva töö kvaliteet on piisav ja vastuvõetav ning, et seda tehti kooskõlas kokkulepitud standarditega;
 - parandusmeetmete õigeaegne rakendamine, sealhulgas vajaduse korral hoiatava karistuse rakendamine;
 - selged ja üheselt mõistetavad eeskirjad;
 - mitmekordsete kontrollsüsteemide kaotamine;
 - kontrollsüsteemide kasumlikkuse parendamine.

- 5) Kui kontrolli rakendamise käigus tuvastatud vigade tase on kõrge, teeb komisjon kindlaks kontrollisüsteemide nõrgad kohad, analüüsib võimalike parendusmeetmete kasumlikkust ning rakendab või soovitab asjakohaseid korrigeerivaid meetmeid, näiteks kohaldatavate sätete lihtsustamine, juhtimissüsteemi parendamine ja programmi või tarnesüsteemide ümberkujundamine.

Töö esimeses osas tutvustati küsimustiku üldist ülesehitust. Küsimustik koosneb kolmest tasemest, millest esimesel märgitakse, milliste valdkondade kohta vastavushindamist läbi viiakse. Teisel ja kolmandal tasemel vastatakse kindlatele valdkondadele suunatud küsimustele. Raamatupidamissüsteemi käsitlev osa on jaotatud kolmeks (*Ibid.*, 1-13):

- 1) Organisatsiooni üldine raamatupidamissüsteem ja eeskirjad;
- 2) Organisatsiooni üldine eelarvestamine;
- 3) Organisatsiooni raamatupidamine ja eelarvestamine konkreetsete projektide, tegevuste jt. alajaotuste kohta.

2.2 Üksuse üldise raamatupidamissüsteemi vaatlemine

Küsimustiku esimeses osas on tähelepanu suunatud üksuses üldises kasutuses olevatele raamatupidamistavadele ja -eeskirjadele. Soovitakse teada, kas üksus rakendab piisavat raamatupidamissüsteemi, mis oma kõikides aspektides on õige, terviklik ja võimaldab jooksvalt õige informatsiooni välja andmist, ning kas kehtiv süsteem vastab Euroopa Komisjoni kriteeriumitele. (Lisa 1. 2017, 3)

Raamatupidamissüsteemi all mõeldakse neid eeskirju, juhendeid, tõekspidamisi ja praktikaid, mida üksus rakendab erinevate finantsaruannete ettevalmistamiseks ja koostamiseks. Usaldusväarsust hinnatakse selle järgi, kas kehtivad korrad on piisavad tõese ja tervikliku finantsinformatsiooni välja andmiseks. Üksuse koostatavad finantsaruanded peavad vastama järgnevatele tingimustele (*Ibid.*):

- usaldusväärselt kajastama üksuse finantsseisundit, finantstulemust ja rahavoogusid;
- peegeldama tehingute majanduslikku sisu, muid sündmusi ja tingimusi, mitte ainult õiguslikku vormi;
- olema oma väljendusviisilt neutraalsed;
- olema mõistuspärased;

- terviklikud kõigis olulistest aspektides.

E-riigi Akadeemial on koostatud ja kasutusel raamatupidamise sise-eeskiri, milles on kirjeldatud kõik olulised majandustehinguid puudutavad protseduurid. Eelmainitud eeskiri on lisatud tööle elektrooniliselt. (Lisa 2. 2018)

Üksuse raamatupidamise sise-eeskirja kohaselt lähtub eeskiri Eesti finantsaruandluse standardist. Kõik kirjeldatud arvestuspõhimõtted tulenevad Eesti raamatupidamise seadusest. Arvestusvaldkondades, mida antud eeskirjas ei kirjeldata, lähtutakse kehtivast seadusest. Olukordades, kus täiendavalt lisanduvad rahastajate reeglid ja nendes ning üksuse omades esineb vasturääkivusi, võetakse aluseks rahastajate reeglid. (*Ibid.* 2018, 3)

Üksuse raamatupidamise sise-eeskiri kirjeldab täpselt erinevaid raamatupidamistehinguid ja toiminguid. Välja on toodud näiteks ettemaksete, kohustiste, varade jt. seotud toimingud ja nende kajastamise kord. (*Ibid.*, 4-25)

Üksus rakendab kahekordse kirjendamise põhimõtet, millele on viidatud raamatupidamise sise-eeskirjas (*Ibid.*, 7) ja mida täiendavalt kinnitab finantsjuhi poolt täidetud küsimustik (Lisa 1. 2017, 4). Järgneval joonisel (vt Joonis 1) esitab autor näite kahekordse kirjendamise kohta, mis on välja võetud üksuses kasutusel olevast raamatupidamistarkvarast.

Kanne: Vaata

Fail Redigeeri Kaart Aken Info

Nr. 216003 Kande kp. 25.04.2016 Viide

Seletus Sulraha pangast kassasse

Konto	Objektid	Kirjeldus	Lisakirjeldus	Baas 1 deebet	Baas 1 kredit	KM-k	Rvrs
1	1120	221021999539			455,00		
2	1000	EEK kassa		455,00			
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							
21							
22							

Vahe baas 1 0,00 Kokku 455,00 455,00
 Vahe baas 2 0,00 Kokku 7119,20 7119,20

Joonis 1. Kahekordse kirjendamise näidiskanne

E-riigi Akadeemia kasutab igapäevases raamatupidamises HansaWorld SBE raamatupidamistarkvara. Tarkvara võimaldab registreerida, koostada ja säilitada kõiki olulisi majandustehinguid. (Lisa 2. 2018, 30) Kasutuses olev äritarkvara võimaldab vaid kahekordset kirjendamist, jättes registreerimata kõik kanded, mis on poolikud ja ebakorrektsed.

Vastavalt üksuse raamatupidamise sise-eeskirjale, kasutab üksus majandustehingute kirjendamiseks kontoplaani, milles on reeglina neljakohalised kontod, kuid detailsema alajaotuse esitamiseks on kasutusele võetud pikemad kontonumbrid. Autor on tööle lisanud hetkel kasutuses oleva kontoplaani, mis on välja võetud üksuse äritarkvarast. Kontoplaan on lisatud elektrooniliselt. (Lisa 3. 2018, 1-12) Kontoplaanis esineb kontosid, mida enam aktiivselt ei kasutata, kuid mis on seotud varasemate üksuse poolt ellu viidud projektidega.

Üksuse panga- ja kassatoiminguid kontrollitakse regulaarselt. Kassa inventuuri teostatakse vähemalt korra aastas aastalõpu seisuga. Pangatoiminguid kontrollitakse vähemalt korra aastas, kuid tavapärane praktika näitab, et pangatoimingute kontrolli viiakse ellu vähemalt korra kuus,

üksuse põhikonto kohta korra nädalas. (Lisa 1. 2017, 4-5) Pangatehingute kontrollimist on võimalik vaadelda üksuse äritarkvaras jooksvalt.

Ettemakseid ja kasutuses olevaid vahekontosid kontrollitakse regulaarselt. Projektide ettemaksed kantakse kuludesse vastavalt projekti teostamise etappidele. Tulenevalt iga projekti erinevast ajakavast ja lepingust, varieerub ettemaksete kuludesse kandmine ajas. Näiteks, kui projekti lepingus on kinnitatud vahearuande ja lõpparuande esitamise kord, siis peale kummagi aruande kinnitamist rahastaja poolt, tõstetakse ettemaks kuludesse aruandes kinnitatud ulatuses. (Lisa 2. 2018, 15-16) Kui projekti lõppedes ei ole üksus ettemakset 100% ulatuses ära kasutanud, kantakse kasutamata osa rahastajale tagasi. Kõik ettemaksetega seotud toimingud kirjendatakse raamatupidamistarkvaras ja on vajadusel vaadeldavad.

Üksus kasutab eraldiseisvaid ettemaksu- ja vahekontosid, mis on seotud aruandvate isikutega (*Ibid.*, 10; Lisa 1. 2017, 5). Ettemaksete jälgimiseks on kontoplaanis loodud iga aruandva isiku kohta eraldiseisev majanduskulude ettemaksete konto. Sarnaselt vormistatakse eraldiseisev konto neile isikutele, kellele on väljastatud üksuse deebet- ja/või krediitkaart. (Lisa 3. 2018) Ettemaksete menetlemise protseduur on kirjeldatud raamatupidamise sise-eeskirjas. (Lisa 2. 2018, 10) Kõikide ettemaksete aluseks on eelnev kokkulepe, mis kinnitatakse kahepoolselt allkirjastatud lepinguga.

Kõigile E-riigi Akadeemias ellu viidavatele projektidele omistatakse unikaalne number ehk objektikood, mille alusel on võimalik eristada kõiki lõppenud ja hetkel töös olevaid projekte (Lisa 2. 2018, 4-5) Äritarkvarast on välja võetud kasutuses olevate objektide nimekiri, mis on tööle elektrooniliselt lisatud (Lisa 4. 2018). Projektidele, mille tegevused on lõppenud, märgitakse nime ette tähis 'Y', mis äritarkvara vaates liigutab projekti nimekirja lõppu. Objektide kasutamine võimaldab lisaks projektiettemaksete jälgimisele (Lisa 2. 2018, 15-16), äritarkvarast välja võtta ka konkreetse projekti aruandeid ja vaheseise. Vähemalt korra kuus kontrollib finantsosakond üksuse üldiseid sissetulekuid ja väljaminekuid projektide kulude ja tuludega. (Lisa 1. 2017, 5-6)

Vastavalt E-Riigi Akadeemia projektijuhtimise korrale (Lisa 5. 2018, 7) registreeritakse projekt positiivse rahastusotsuse korral raamatupidamistarkvaras objektina, mis omistab projektile ainulaadse numbri. Konkreetne number saadakse üksuse dokumendihaldussüsteemist, kus juba projekti pakkumuse faasis olulist informatsiooni koondatakse ja kus igasugune projektitegevus esmalt registreeritakse. Kahes süsteemis kasutatakse sama numbrit, et vajalik informatsioon oleks mõlemast süsteemist kättesaadav ja üheselt mõistetav. Olukordades, kus ühel projektil on mitu

rahastajat, täiendatakse objektikoodi rahastajale viitava laiendiga. Järgnevalt jooniselt (vt Joonis 2) on võimalik näha projekti registreerimist dokumendihaldussüsteemis, mille käigus projektile omistatakse unikaalne number.

Vaatamine: Projektid (id: 419122)	
Projekt nimi: *	Kuidas head valitsemist praktikas juurutada: e-kaasamislahenduste rakendamine Gruusia omavalitsustes ning Tervishoiu
Projekt nimi (ingl. k.): *	How Good Governance Works in Practice: New e-Governance Initiatives to Meet OGP Commitments in Georgia (in GGI p
Staatuse: *	Rahastatud
Projekt lühinimi (rmp): *	Gruusia GGI
Projekt rmp nr (automaatne):	3-2/1624
Alguskuupäev: *	01.12.2016
Lõpukuupäev: *	12.06.2018
Rahastaja(d): *	USAID/VM

Joonis 2. Projektivaade dokumendihaldussüsteemis

Eelnevalt jooniselt on võimalik näha, et näiteks toodud projektil on kaks rahastajat. Projektile terviklikult on omistatud ainulaadne number, millele on viidatud punase kastiga eelneval joonisel. Järgnevalt jooniselt (vt Joonis 3) on võimalik näha väljavõtet objektikoodide nimekirjast, kus näiteks toodud projekt on registreeritud sama numbriga raamatupidamistarkvaras, ning kus erinevatele rahastajatele on viidatud sobivate laienditega.

Kood	Tüüp	Nimetus
3-2/1624_	10	GRU GGI USAID
3-2/1624_VM_	10	GRU GGI VM

Joonis 3. Projekti registreerimine raamatupidamistarkvaras

E-riigi Akadeemia kasutatavast äritarkvarast on võimalik välja võtta eritüübilisi aruandeid iga projekti kohta. Kannete muutumatus on tagatud sagedaste kontrollide ja audititega, mida teostatakse nii üksuse sees kui väljaspoolsete audiitorite poolt. Valdav enamus projekte on kõik eraldiseisvalt auditi objektiks, mis tuleneb iga projekti lepingus sätestatust. Lisaks on auditi objektiks kõik E-riigi Akadeemia majandusaasta aruanded, millele on viidatud üksuse auditeerimise korras (Lisa 6. 2017, 7). Viidatud kord on lisatud tööle elektrooniliselt.

Üksus kasutab oma igapäevases majandustegevuses erinevaid äritarkvarasid. Kasutusel on HansaWorld SBE, Taavi Tarkvara ja Dokumendihaldussüsteem WebDesktop. Tarkvarades kinnitatakse, menetletakse ja säilitatakse kõiki õiglase majandusinformatsiooni välja andmiseks vajalikke andmeid. Andmete säilimine on tagatud vastavate teenuslepingutega. Korrektsel majandustegevuse elluviimiseks on üksus koostanud põhjaliku raamatupidamise sise-eeskirja, ning täiendavaid juhendeid, mille kohaselt andmeid töödeldakse ja aruandeid koostatakse. Kõik protseduurid viiakse läbi Eesti finantsaruandluse standardit silmas pidades ja Eesti Raamatupidamise seadust järgides.

2.3 Üksuse eelarvestuspõhimõtete vaatlemine

Teine rõhuasetus raamatupidamissüsteeme puudutavas küsimustikus, on asetatud organisatsiooni üldisele eelarvestamisele. Euroopa Komisjon soovib näha, et üksusel on kasutusel arusaadav eelarvestamise süsteem, mille tulemusel valmivad eelarved on läbipaistvad ja tõesed. Põhjalikuma arusaama saamiseks on küsimustikus esitatud mitmeid täpsustavaid küsimusi. (Lisa 1. 2017, 7-10)

Üksus koostab oma igapäevase tegevuse käigus eritüübilisi projektieelarveid, kuid vähemalt korra aastas koostab üldise organisatsiooni eelarve. Koondeelarve on oma olemuselt rohkem prognoos kui tegelikkus, sest hõlmab endas kõiki üksuse projekte, kuid ei arvesta võimalike uute projektidega. Üldist eelarvet koostatakse E-riigi Akadeemia juhatusele ja nõukogule. Järgneval joonisel (vt Joonis4) on esitatud üksuse kokkuvõtlik koondeelarve. Täismahus 2018 aasta eelarve on tööle elektrooniliselt lisatud (Lisa 7. 2018).

eGA BUDGET	Eelarve	2018	
INCOME	TULUD		
Income from target funding	Sihtfinantseeringud	4,600,000	
Other income	Muud tulud	150,000	
Income from business activities	Ettevõtlus	650,000	
TOTAL INCOME	TULUD KOKKU	5,400,000	
EXPENDITURE	KULUD		
Fees and salaries	Tööjõukulud	1,410,740	26%
Sub-Contractors/Partners	Allhanked	2,801,900	52%
Travel Expenses	Reisikulud	295,660	5%
Events, Trainings organizing	Ürituste korralduskulud	408,500	8%
Other direct project costs	Muud projekti otsesed kulud	85,500	2%
General administrative costs	Administratiivsed kulud	385,200	7%
Other costs	Muud kulud	10,000	0%
TOTAL EXPENDITURE	KULUD KOKKU	5,397,500	100%
Finance neto	Finants neto	5,000	
PLANNED RESULT	TULEM	7,500	

Joonis 4. Üksuse koondeelarve 2018

Projektide eelarvestamise protseduure on kirjeldatud üksuse projektijuhtimise juhendis (Lisa 5. 2018, 4-6). Projektieelarve planeeritakse ja koostatakse enne pakkumuse esitamist. Eelarveid koostatakse reeglina rahastajate vormile, ning nende koostamisel arvestatakse varasemat kogemust, kehtivaid hinnatasemeid ja vajadusel viiakse läbi läbirääkimisi. Eelarve koostamisel osalevad projektijuht, finantsjuht ja/või projekti raamatupidaja. Kõik taotlused vaadatakse üle ja kinnitatakse juhatuse liikme poolt enne pakkumuse välja saatmist. Projektieelarveid koostatakse pakkumuse faasis, ning taotluste heakskiitmisel lisatakse need raamatupidamistarkvarasse. Kui projekti tööaja jooksul ilmned suuri erinevusi või muudatusi võrreldes algselt koostatud eelarvega, siis taotletakse eelarvemuudatust. Muudatustaotluse kinnitamisel korrigeeritakse äritarkvarasse sisestatud eelarve. (*Ibid.*)

Üksuse koondeelarves on kasutatud sarnast kulude klassifitseerimist, kui projektieelarve ülesehitusel kirjeldatud on (Lisa 2. 2018, 19-21). Üldine lähenemine on lihtne ja üheselt arusaadav kõigi eelarvestatavate väiksemate üksuste kohta, näiteks projektide ja koolituste eelarved on ülesehituselt samasugused. Kõik eelarved algavad tööjõukuludega, millele järgneva muud otsekulud. Eelarve viimases osas arvestatakse üldhalduskulusid, ning muid tegevuse teostamiseks vajalikud toetavad kulud. Üksuse koondeelarve on ülesse ehitatud sama loogika alusel (Lisa 7. 2018).

E-riigi Akadeemia koondeelarve koostatakse lähtudes sihtasutuse tavapärasest projektitegevusest (Lisa 1. 2017, 8). Äritarkvarast, kuhu koondatakse kõikide projektide eelarved, on üksuse koondtulemus vaadeldav. Lihtsamaks mõistmiseks koostatakse koondeelarve raamatupidamistarkvarast väljaspool, eesmärgiga koondada tegevusi ja kontosid, kuid koostatava eelarve aluseks on alati äritarkvarast saadav bilanss, pearaamat, tulemiaruanne jt vajalikud andmed. Üksuse majandustulemust kontrollitakse välise audiitori poolt iga majandusaasta auditi korral.

Üksuse äritarkvara võimaldab iga konkreetse projekti eelarvevõrdluse väljavõtmist. Hetkel ei ole süsteemil valmisolekut koondeelarve võrdluse andmiseks. Vajalikud andmed tuleb süsteemist koondada ja süsteemiväliselt esitada. Süsteemivälise eelarve koostamise eeliseks on selle lihtsustatud vorm ja kergem loetavus. Koondeelarve on juhatusele oluliseks töövahendiks juhtimisotsuste langetamisel. Üksuse koondeelarve kinnitatakse nõukogu tasandil nõukogu koosolekute raames.

Koondeelarvet koostatakse vähemalt korra aastas, kuid eelarvevõrdlusi viiakse läbi vähemalt korra kuus. Vastava soovi laekumisel võidakse vahekokkuvõtteid koostada sagedamini. Koondeelarve vahekokkuvõtteid koostab finantsjuht või raamatupidaja, kellele antud tööülesanne on delegeeritud või ametijuhendis kirjeldatud. (Lisa 1. 2017, 9)

Kõikidel eelarve täitmisel esinenud erisustele ja vasturääkivustele reageeritakse operatiivselt ja ennetavalt. Kui tegu on mõne projekti eelarve erisusega, siis küsitakse selgitusi projektijuhilt. Ennetava juhtumi korral pöörduetakse eelarvemuudatuse teostamiseks rahastaja poole. (*Ibid.*)

E-riigi Akadeemia on oma olemuselt sihtasutus, mille igapäevane töö käib läbi projektide elluviimise. Üksuse koondeelarve võtab kokku kõikide projektide eelarved, ning tervikliku ülevaate andmiseks koostatakse äritarkvarast väljaspoolset eelarvevõrdlust. Võrdluse aluseks on äritarkvarasse sisestatud andmed. Koondeelarve on juhatusele toetavaks aluseks strateegiliste juhtimisotsuste langetamisel.

2.4 Üksuse projektimenetluse vaatlemine

Raamatupidamissüsteeme puudutava küsimustiku kolmas osa uurib üksuse projektide jt väiksemate alajaotuste raamatupidamist ja eelarvestamist. E-riigi Akadeemia jaoks on väiksemad alajaotused projektid, mille raamatupidamine ja eelarvestamine tugineb samadele juhenditele, mis üksus on kehtestanud organisatsioonis tervikuna. Üksuse üldist lähenemist on kirjeldatud kahes eelnevas alapeatükis.

Üksusel on projektide elluviimiseks koostatud juhend, milles on kirjeldatud kõik olulised projekti eluea etapid (Lisa 5. 2018). Kõik projektid registreeritakse dokumendihaldussüsteemis ja positiivse rahastusotsuse korral registreeritakse täiendavalt raamatupidamissüsteemis. Äritarkvaras menetletakse kõik projekti jaoks olulised dokumendid, ning sisestatud andmete põhjal on võimalik välja võtta eelarvevõrdlusi jt informatiivseid aruandeid.

Varasemas alapeatükis selgitati üksuse projektide nummerdamist. Samade numbrite alusel on võimalik süsteemis koostada erinevaid aruandeid, kuid tulenevalt erinevatest rahastajatest, ning iga rahastaja ainuomastest vormidest ja reeglitest, vormistatakse rahastajatele aruandeid nende enda antud vormidele. Kõik aruanded koostatakse äritarkvaras koondatud algandmetele tuginedes. (Lisa 1. 2017, 11) Tulenevalt objektikoodide kasutamisest, ei ole üksusel vajadust vahekontode rakendamiseks projektspetsiifilise informatsiooni eristamise eesmärgil. Vahekontosid kasutatakse vaid nende kulude kohta, mis oma olemuselt on tulevikku ulatuvad või vajavad täiendavat täpsustamist. Kõik kanded registreeritakse süsteemis üks-kord-ainult (*once-only*) printsiibi alusel. (*Ibid.*, 12)

Projektide eelarved sisestatakse nende kinnitamise järel raamatupidamistarkvarasse. Kinnitamiseks loetakse projektilepingu kahepoolset allkirjastamist. Samas tarkvaras menetletakse kõik projektidega seotud alusdokumendid, ning sisestatud andmetest on võimalik välja võtta erinevat analüütikat. Olukorras, kus süsteemi poolt genereeritavad aruanded ei sobi rahastajatele, kantakse vastavad andmed rahastajate poolt ette antud vormidele. (*Ibid.*) Olukordades, kus rahastaja annab ette omapoolse vormi, on kõige enam kasutusel *MS Excel* ja *MS Word* andmetöötlusprogrammid. Osadel juhtudel tuleb aruandlus esitada konkreetse projekti veebilahenduses. Välisministeerium on nii vahe- kui lõpparuannete esitamiseks esitanud enda vormi, mis on leitav nende kodulehel (Taotlejale...2018). Kõiki aruandeid koostatakse vastavalt projektilepingutes sätestatule, ning lepingus välja toodud tähtaegadeks. Üksuse siseseks

kasutamiseks, näiteks projektijuhtidele ülevaate andmiseks, on sobivad raamatupidamistarkvaras genereeritavad aruanded. Näiteks on toodud ühe projekti eelarveõrdlus, mis on välja võetud äritarkvarast. Eelarveõrdlus on lisatud tööle elektrooniliselt. (Lisa 8. 2018)

Majandustehingute dokumenteerimine ja kirjendamine on lahti seletatud üksuse raamatupidamise sise-eeskirjas. Kõik kanded vormistatakse eelnevalt kinnitatud alusdokumentide järgi. Alusdokumentidele kehtivad nõudmised on eeskirjas kirjeldatud. Kulude kinnitusprotsessi käigus selgitatakse välja projekt, mille alla kulu kuulub. Sellekohane märgi tehakse igale algdokumendile. (Lisa 2. 2018, 4-5)

E-riigi Akadeemial on piisav valmisolek, et esitada tõeseid ja ajakohaseid aruandeid. Üksuse poolt kasutusele võetud tarkvarad võimaldavad igapäevaste majandustoimingute jooksva haldamise. Koostatavad kokkuvõtted ja aruanded põhinevad kinnitatud alusdokumentidel, ning on jälgitavad raamatupidamistarkvaras. Vajadusel võetakse kasutusele täiendavaid andmetöötlusprogramme ja vorme, et rahastajatele soovikohaseid kokkuvõtteid esitada. Kõik projektispetsiifilised eripärad kirjeldatakse lepingutes.

2.5 Vaatlustulemused ja soovitused

Vaatluse tulemuse hinda autor, et E-riigi Akadeemial on kasutusel piisav raamatupidamissüsteem, mis võimaldab õiglaste otsuste langetamist. Süsteem on ülesse ehitatud lihtsalt ja loogiliselt, ning kõikide majandustehingute vormistamiseks on välja töötatud põhjalik raamatupidamise sise-eeskiri, ning mitmed teised toetavad juhendid, mida üksus oma igapäevases toimimises kasutab. E-riigi Akadeemial on välja kujunenud selge ja lihtsasti mõistetav eelarvesüsteem, mida rakendatakse organisatsiooni koondeelarvele ja kõikidele projektidele.

Üksuse raamatupidamissüsteemi vaatlemise järel on autoril E-riigi Akadeemiale kaks soovitus. Soovituste andmisel on autor võtnud arvesse, et vaatlusalune organisatsioon on väike. Igapäevaselt töötab E-riigi Akadeemias 22 inimest, mis Eesti ja rahvusvahelisel tasandil liigitub väikese organisatsiooni alla. Euroopa Komisjoni vastavusauditi nõuetekomplekt on koostatud mõeldes suurtele rahvusvahelistele organisatsioonidele, mida E-riigi Akadeemia ei ole.

Esimese soovitusena võiks E-riigi Akadeemia korrigeerida oma kontoplaani. Hetkel kasutuses olevat kontoplaani ühtlustamine parandaks arusaadavust ja kergemaks muutuks

raamatupidamissüsteemist väljastatavate aruannete koostamine. Hetkel on kasutuses palju kontosid, mida enam ei rakendata. Autori nägemuses võiks kontoplaanile lisada mõned kulukontod, et kulude olemus oleks koheselt lihtsamalt mõistetav.

Teise soovitusena leiab autor, et hetkel puudub E-riigi Akadeemial selgelt kirjeldatud eelarvestamise protseduur. Erinevates kordades ja juhendites on mainitud eelarve koostamist, kuid ei ole kirjeldatud täpset protseduuri. Autor soovitab täiendada olemasolevat raamatupidamise juhendit või luua eraldiseisev eelarve koostamise kord. Korras tuleks välja tuua lisaks selle koostamise kirjeldusele ka eelarvete kinnitamise protseduur. Eraldi tähelepanu tuleks pöörata organisatsiooni üldise koondeelarve koostamise kirjeldusele.

Autoril ei ole E-riigi Akadeemiale täiendavaid soovitusi. Vaatlusalune organisatsioon on väike, ning selle koormamine liigsete kordade ja juhenditega, avaldab pärssivat mõju üksuse igapäevasele toimisele. Ülereguleerimine tingiks pikemad menetlused ja pidurdaks protsessi.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärgiks on E-riigi Akadeemia raamatupidamissüsteemi hindamine vastavalt Euroopa Komisjoni vastavushinnangu nõuetele. Üksusel on tugev ja jätkuv huvi läbida Euroopa Komisjoni vastavushindamine. Positiivse hinnangu korral rakendab Euroopa Komisjon üksusele kaudset juhtimist, mis võimaldab üksusel Euroopa Komisjoni poolt rahastatavaid projekte lihtsustatult menetleda ja ellu viia.

Käesolev töö ei ole Euroopa Komisjoni vastavushindamine. Vaatluse all oleva raamatupidamissüsteemi kohta viiakse läbi enesehindamine. Vaatlustulemused on ennetava iseloomuga. E-riigi Akadeemia soovib enne Euroopa Komisjoni vastavusauditi käivitumist võimalikud esile kerkinud erisused korrigeerida.

Kontrollküsimustikus kirjeldatud juhtmõtete järgi peab üksuse raamatupidamissüsteem olema kõikides aspektides tõene, terviklik ja koostatud mõistliku aja jooksul. Võimaldama aruannete ja vahekokkuvõtete koostamist.

Vaatlustulemuste kohaselt on E-riigi Akadeemial kasutusel piisav raamatupidamissüsteem, mis võimaldab õiglaste otsuste langetamist. Süsteem on ülesse ehitatud lihtsalt ja loogiliselt, ning kõikide majandustehingute vormistamiseks on välja töötatud põhjalik raamatupidamise siseeeskiri, ning mitmed teised toetavad juhendid, mida üksus oma igapäevases toimises kasutab.

E-riigi Akadeemial on välja kujunenud selge ja lihtsasti mõistetav eelarvesüsteem, mida rakendatakse organisatsiooni koondeelarvele ja kõikidele alltegevustele. Kõik eelarved kinnitatakse juhatuse või nõukogu poolt, ning nende täitmist jälgitakse jooksvalt. Kasutatav äritarkvara ei võimalda lihtsa ja kokkuvõtliku koondeelarve esitamist, mida võib arvestada võimaliku kitsaskohana, mis vajaks täiendavat tähelepanu.

Üksuse projektide elluviimisel rakendatakse samu juhendeid ja eeskirju, millest juhendatakse üldise raamatupidamissüsteemi juures. Projektide menetlemine protsess võimaldab õigeaegse ja

tõese aruandluse esitamise. Projektide aruandeid esitatakse rahastajatele vastavalt lepingus kehtestatud tähtaegadel, ning rahastajate soovitud vormil. Organisatsioonis kasutatav äritarkvara võimaldab vahekokkuvõtete koostamist ja eelarvevõrdluste esitamist.

Töö autoril on organisatsiooni raamatupidamissüsteemi parendamiseks kaks soovitus. Autor teeb ettepaneku korrigeerida üksuse kontoplaani, mille kaudu ühtlustusid äritarkvaras koostatavad aruanded ja vahekokkuvõtted. Teise soovitusena leiab autor, et üksusel tuleks täiendavalt kirjeldada eelarvete koostamise protseduure. Eraldi tähelepanu tuleks pöörata koondeelarve koostamise kirjeldusele. E-riigi Akadeemia raamatupidamissüsteem tervikuna vastab Euroopa Komisjoni vastavuhindamise nõudmistele ja ei vaja suuri muudatusi.

SUMMARY

ACCOUNTING SYSTEM QUALITY ASSESSMENT ON THE EXAMPLE OF E-GOVERNANCE ACADEMY

Maarja Ulman

An increasing number of organisations want to provide high quality services and products and be known for their good reputation. Businesses and organisations are currently offered a wide range of various quality assessment standards and sets of requirements. The attribution of a standard or other quality approval certificate is a landmark event for any organisation. Recognised approval improves reputation and increases reliability in the eyes of all customers and partners.

The pillar assessment by the European Commission is one of the many ways to define an organisation's level of quality. In the course of such an assessment, all or some of the areas of the organisation are systematically and critically examined. One of the bases for a pillar assessment by the European Commission is an assessment questionnaire pre-filled by the assessment subject. Seven different areas can be examined; four of them are mandatory.

This study has been formalised as a case study. It covers one area of a European Commission pillar assessment, namely the accounting system used by the organisation. An assessment questionnaire pre-filled by the CFO of the organisation was used among the source documents for the assessment.

The objective of this study is to assess the accounting system of the e-Governance Academy according to the requirements of the European Commission pillar assessment. The entity continues to have a strong interest in passing a pillar assessment by the European Commission. In the event of a positive assessment, the European Commission will apply indirect management to the entity, allowing it to process and implement projects funded by the European Commission in a simplified manner. The objective of the study is not to conduct a European Commission pillar assessment itself, but to observe the accounting system before a pillar assessment is conducted. The main

research objective was to identify whether the accounting system of the e-Governance Academy is sufficient to successfully pass a pillar assessment by the European Commission. Qualitative investigation is used as the study method, in which data are collected and interpreted simultaneously and an answer is sought to the question of whether the organisation meets the described requirements.

The first part of the study introduces the organisation seeking a pillar assessment. It also introduces the European Commission funding measures, the nature of a pillar assessment and the interest of the assessed organisation in passing the assessment.

The second part of the study focuses on the accounting system. It introduces the research methods and questions used. The examination of the accounting system is divided into three lesser objects of observation:

- 4) the general functioning of the accounting system;
- 5) general approaches to budgeting;
- 6) project accounting and budgeting.

The observation and the assessment have taken into account the fact that there are no known organisations in Estonia and its vicinity that have passed or applied for a European Commission pillar assessment. The observation mainly focuses on the assessment questionnaire and the requirements of the European Commission.

This study is not a pillar assessment by the European Commission, but rather a self-assessment of the accounting system under observation. The observation results have a preventative nature. The e-Governance Academy wants to correct any discrepancies before the European Commission launches its pillar assessment.

According to the leading principles described in the assessment questionnaire, the accounting system of the entity has to be truthful and integral in every respect and prepared within reasonable time. It has to enable the preparation of reports and interim summaries.

The observation results show that the e-Governance Academy has an adequate accounting system that allows for fair decisions. The system has a simple and logical structure and a thorough accounting procedure has been developed for all economic transactions, as well as many other support guidelines that the entity follows in its daily operations.

The e-Governance Academy has developed a transparent and easy to understand budgeting system that is applied to the consolidated budget of the organisation as well as all the activities and projects. All budgets are approved by the management board or supervisory board and their implementation is monitored on a regular basis. The business software used does not allow for a simple and summarising consolidated budget, which can be regarded as a potential shortcoming that should be further addressed.

Projects of the entity are carried out following the same guidelines and procedures that apply to the general accounting system. The project management process allows for producing timely and truthful reports. Project reports are presented to funders by the deadlines set out in contracts and in the format requested by the funders. The business software used by the organisation allows for interim summaries and budget comparisons.

The author of the study has two suggestions for improving the accounting system of the organisation. The author suggests that the chart of accounts of the entity be adjusted so as to harmonise the interim summaries and the reports generated by the business software. The second suggestion is that the entity should describe its budgeting procedures in greater detail. Special attention should be paid to describing the preparation of the consolidated budget. The accounting system of the e-Governance Academy as a whole meets the pillar assessment requirements of the European Commission and requires no major changes.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

1. Oakland, J.S. (2006). *Terviklik kvaliteedijuhtimine: teooria ja praktika*. 3. tr. Tallinn: Külim
2. *About calls for tender*. Kättesaadav: <https://ec.europa.eu/europeaid/node/1072> , 21. aprill 2018.
3. *About International Cooperation and Development - DG DEVCO*. Kättesaadav: https://ec.europa.eu/europeaid/general_en , 21.aprill 2018.
4. *About Grants*. Kättesaadav: <https://ec.europa.eu/europeaid/node/1071> , 21.aprill 2018.
5. *About Funding*. Kättesaadav: https://ec.europa.eu/europeaid/about-funding_en , 21.aprill 2018.
6. *Osakonnad ja rakendusametid*. Kättesaadav: https://ec.europa.eu/info/departments_et , 20.aprill 2018.
7. *Rahvusvaheline koostöö ja areng*. Kättesaadav: https://ec.europa.eu/info/departments/international-cooperation-and-development_et , 20.aprill 2018
8. *Organisatsiooni ülesehitus*. Kättesaadav: https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/organisational-structure_et , 20.aprill 2018
9. *How do we offer funding (Management modes)*. Kättesaadav: https://ec.europa.eu/europeaid/funding/about-funding-and-procedures/how-do-we-offer-funding_en , 6.aprill 2018.
10. *Financial Regulation (2016)*. Kättesaadav: http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/2016/Financial_regulation2016_en.pdf , 7.aprill 2018.
11. *Meist*. eGA. Kättesaadav: <http://www.ega.ee/et/meist/> , 17.veebruar 2018.
12. *E-riigi Akadeemia liitus Secure Identity Alliance'iga (2016)*. Kättesaadav: <http://www.ega.ee/et/uudised/e-riigi-akadeemia-liitus-secure-identity-alliance-iga/> , 6.veebruar 2018.
13. *Teenused*. eGA. Kättesaadav: <http://www.ega.ee/et/teenused/> , 18.veebruar 2018.

14. *eGA järgib ISO 9001:2015 kvaliteedijuhtimissüsteemi* (2017). Kättesaadav: <http://ega.ee/et/uudised/ega-jargib-iso-9001-2015-kvaliteedijuhtimissusteemi/> , 18.veebruar 2018.
15. *Koolitused*. eGA. Kättesaadav: <http://www.ega.ee/et/teenused/koolitused/> , 17.veebruar 2018.
16. *E-riigi Akadeemia aastaraamat 2017*. Kättesaadav: http://ega.ee/wp-content/uploads/2018/02/ega_aastaraamat2017-EST-digital.pdf , 23. märts 2018.
17. *Nõustamine*. eGA. Kättesaadav: <http://www.ega.ee/et/teenused/noustamine/> , 17. veebruar 2018.
18. *Uuringud*. eGA. Kättesaadav: <http://www.ega.ee/et/teenused/uuringud/> , 17.veebruar 2018.
19. *Koostöö*. eGA. Kättesaadav: <http://www.ega.ee/et/teenused/koostoo/> , 17. veebruar 2018.
20. *E-riigi Akadeemia aastaraamat 2015: kasvuaasta*. Kättesaadav: <http://ega.ee/wp-content/uploads/2016/09/ega-aastaraamat-2015-EST-final.pdf> , 23.märts 2018.
21. *Terms of reference for a pillar assessment contracted by an entity requesting to be entrusted with implementation of the EU budget*. Kättesaadav: <https://ec.europa.eu/europeaid/node/44300> , 23.märts 2018.
22. *Questionnaire (indicative questions) for a pillar assessment contracted by an entity requesting to be entrusted with implementation of the EU budget*. Kättesaadav: <https://ec.europa.eu/europeaid/node/44309>, 1.november 2013
23. *Taotlejale*. Välisministeerium. Kättesaadav: <http://vm.ee/et/taotlejale> , 24.aprill 2018.
24. *Lisa 1. Raamatupidamissüsteemi hindamise küsimustik*. Kättesaadav: https://drive.google.com/open?id=1NfjmWL1til8Wfe7vjJRhHT_VTKK7L971 , 1.mai 2017
25. *Lisa 2. E-riigi Akadeemia raamatupidamise sise-eeskiri*. Kättesaadav: https://drive.google.com/open?id=1LXx_bAquMW0KMD-jhaMbo5Ly-Tq0gE2Q , 1.mai 2018.
26. *Lisa 3. Kontoplaan*. Kättesaadav: https://drive.google.com/file/d/1q3mpcwKCMOmEg2w8BeD_jpvnTndt-L1/view?usp=sharing , 1.mai 2018.
27. *Lisa 4. Kontonumbrid*. Kättesaadav: <https://drive.google.com/file/d/19UB6pLWJ5ji5MJeq6PlddfEwnZl-MQt3/view?usp=sharing>, 1.mai 2018.
28. *Lisa 5. E-riigi Akadeemia projektijuhtimise kord*. Kättesaadav: https://drive.google.com/file/d/1_3NfsTSvH_zzy0qsmu3Pf1h9F91jCDSA/view?usp=sharing 1.mai 2018.

29. *Lisa 6. E-riigi Akadeemia auditeerimise kord.* Kättesaadav:
<https://drive.google.com/file/d/1ddFWI8MRUaDa07xtjsnGlISY6yPNuKQA/view?usp=sharing> , 1.mai 2018.
30. *Lisa 7. E-riigi Akadeemia 2018 koondeelarve.* Kättesaadav:
https://drive.google.com/file/d/1p0-5gKmdFyDOvld_pe27ez9WZojCA7Ir/view?usp=sharing , 1.mai 2018.
31. *Lisa 8. Eelarvevõrdluse näide äritarkvarast.* Kättesaadav:
<https://drive.google.com/file/d/1Uyj1dDjfA3bQ1I8BRdqGzLEjckRrMIHN/view?usp=sharing> , 1.mai 2018.